

PUSTARE U BARANJI (6) - TIKVEŠ

Dr. sc. Milan Ivanović * Antun Matić **

* PANON - institut za strateške studije, Osijek;

E-mail: panon.institut@gmail.com

** Nekadašnji stanovnik pustare Bodorfok

Sažetak

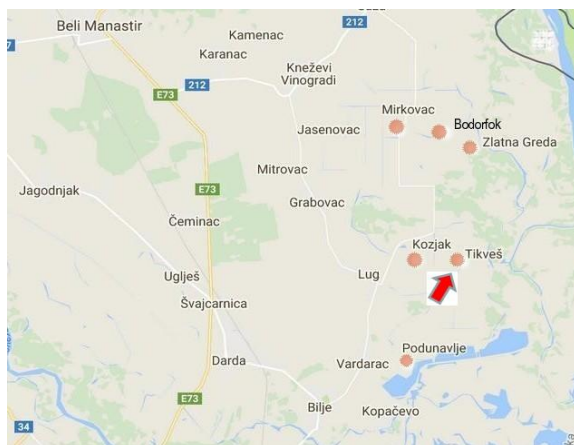
Na području Baranje tijekom 19. i 20. st. postojalo je 20-tak pustara - naselja formiranih kao specifične proizvodno-socijalne zajednice. Neke od njih više ne postoje, a ostale ubrzano gube stanovništvo i pred nestajanjem su. U seriji priloga 'Pustare u Baranji' - nakon pustara Bodorfok, Podunavlje, Zlatna Greda i Kozjak - u ovom radu će se obraditi pustara Tikveš (mađarsko ime: Tököspusztá). Cilj je ovog istraživanja prikupiti relevantne podatke o nastanku, razvoju i propadanju pustare Tikveš. Tikveš pustara se nalazi na središtu sjevernog dijela Parka prirode Kopački rit (2,5 km od pustare Kozjak i 10,7 km od sela Bilje) na 83 m nadmorske visine i danas teritorijalno pripada općini Bilje (sl.1). Pustara je dobila mađarsko i hrvatsko ime prema apelativu 'tikva' (mađ. - 'tök'). [3] Pustara se spominje u 1880. g. u mađarskim statistikama i religijskim almanasima, a ucrtana je i u državnoj karti (1869.-1887). [1][2][6] Prirodni faktor više (nadmorske razine) diluvijalne terase formirao je raspored naselja u Baranji kao i izgradnju kanala, obrambenih nasipa i crpnih postaja. Tako je i nedaleko Tikveša (na Vemeljskom Dunavcu) uz nasip Zmajevac – Kopačevo izgrađena crpna postaja (dobila ime po pustari), koja služi za regulaciju razine voda s dunavske i sa strane Kopačkog rita. Kastrofalnu poplavu 1926. g. (u Baranji uništeno 2/3 žetve) uzokovao je Dunav probivši obrambeni nasip kod Tikveša. U Beljskom vlastelinstvu Tikveš je (uz Zlatnu Gredu) bio upravno šumsko područje u Baranji. U prošlim vremenima stanovnici pustare su se bavili lovom, ribolovom, eksploatacijom šuma i trske, a u drugoj polovici XX. st. mnogi su radili u pogonima Belja (Podunavlje, Kozjak, Mirkovac). Kako se modernizirala poljoprivreda, a društveni standard u selima postao kvalitetniji nego na pustarama - smanjivao se broj stanovnika – tako da je prema popisu iz 2011. na pustari Tikveš živjelo 10 stanovnika. Isto tako - velike poplave 1965. i 1972. godine ubrzavaju propadanje pustara.

Tablica 1 Broj stanovnika pustare Tikveš

Godine	1880.	1900.	1910.	1914.	1923.	1948.	1953.
Br.stanovnika	...	...	22	19	84	153	111
Godine	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	
Br.stanovnika	154	167	94	73	29	10	

Izvor: [1] [2] [4][5]

Tikveške hrastove šume bile su krajem XIX stoljeća odabrane za carsko lovište na krupnu divljač; Habsburgovci su u XIX. st. (na 2 km od pustare) u šumi izgradile (stari) dvorac za potrebe carskog lovišta. U doba Kraljevine Jugoslavije u tom su kompleksu Karađorđevići 20-tih godina XX. st. izgradili (novi) dvorac koji je u vrijeme socijalističke Jugoslavije (u okviru državnog lovišta) koristio predsjednik SFRJ - Josip Broz Tito te ugostio brojne državnike. Danas kompleks dvorca služi novoj namjeni; u dvorcu su prostorije neprofitne organizacije Prezentacijsko edukacijski centar o Parku prirode Kopački rit.

Slika 1

Ključne riječi: Baranja, „Belje“, Kopački rit, pustare, Tikveš